

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5005 ภายใน 5666
โทรศัพท์/โทรสาร 0-2258-0311

ข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับประจำวันที่ 30 เดือนธันวาคม พ.ศ.2551 หน้า 7

ศูนย์สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูที่ได้ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ทำไมการศึกษาไทยไปไม่ถึงไหน

โดย สายพิน แก้วงามประเสริฐ

"การศึกษาไทยอาการที่ต้องผ่าตัด เพราะคุณภาพตกต่ำ"

เมื่อจะกล่าวถึงคุณภาพของการศึกษา ความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา สังคมมักมองไปที่ความสามารถในการสอบแข่งขันของนักเรียนโดยเฉพาะดูที่คะแนนสอบเป็นสำคัญ

วิชาที่ถูกให้ความสำคัญและเป็นเสมือนตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษามักจะเป็นวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ทั้งที่มนุษย์เกิดมามีความแตกต่างอย่างหลากหลายมีความสามารถไม่เหมือนกัน

ตราบใดที่สมองยังแบ่งเป็นซีกซ้ายซีกขวา มนุษย์จึงไม่จำเป็นต้องเก่งวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์เหมือนๆ กัน

สถาบันทดสอบต่างๆ สรุปผลการทดสอบของเด็กในวิชาทั้งสองตรงกันว่า เด็กไทยมีความรู้ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์เพียง 1% หรือถึงเด็กไทยจะมีความรู้ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์มากกว่านี้ก็ไม่อาจเป็นเครื่องชี้วัดความมีคุณภาพ หรือไม่มีคุณภาพของการศึกษาไทยได้

เรามักยึดติดกับตัวเลขคะแนนสอบ ทั้งที่เด็กที่สอบได้คะแนนสูงมากมีสักกี่คน ที่มีโอกาสทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติได้อย่างแท้จริง บางที่ทะเลาะกันไม่หยุดหย่อนในสังคม โดยไม่มีใครฟังใคร นั่นไม่ใช่ตัวอย่างของเด็กที่เรียนดีประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ไม่เชื่อมั่นในความสามารถของผู้อื่นหรือ

สังคมต้องมีความแตกต่าง ระบบการศึกษาไม่อาจทำให้คนเก่งได้เท่ากัน ในรูปแบบเดียวกัน แต่ระบบการศึกษาควรจะทำให้คนเป็นคนดีได้เหมือนๆ กัน หรืออย่างน้อยก็พอแยกแยะผิดถูกชั่วดีได้ สังคมถึงจะสามารถเดินต่อไป

หากมีเพียงคนมีความรู้มีปริญญามากมาย แต่เห็นแก่ตัว หรือถูกปลูกฝังให้เรียนเพื่อหวังกอบโกย หรือหารายได้ มากกว่าที่จะถูกสอนให้เรียนเพื่อค้นหาอะไรให้กับสังคมบ้าง สังคมก็ไม่น่าจะเดินไปได้

การสอนให้เด็กคิดเป็น มีความจำเป็นมากกว่าสอนให้เด็กต้องทำอะไรได้มากๆ เพื่อเป็นหน้าเป็นตาให้ตนเอง พ่อแม่ โรงเรียนและครูอาจารย์เท่านั้น

แต่ทำอย่างไรจะสอนให้เด็กคิดเป็น เพื่อเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา

ต้องเริ่มกันที่ครอบครัว โรงเรียน และสังคม วิกฤตของเด็กวัยเรียนขณะนี้ไม่ใช่การทำข้อสอบได้คะแนนน้อย แต่เกิดจากการที่เด็กคิดอะไรไม่เป็น จึงก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความไม่เอาใจใส่ในการเรียน พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม การติดยาเสพติด การติดเกม

ปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพสังคมที่ยั่วเด็ก ประกอบกับเด็กคิดไม่เป็น จึงทำให้ถูกมองมาจากสิ่งยั่วเหล่านี้ได้ง่าย

เมื่อสังคมยั่วให้เด็กหลงระเหิงห่างไกลจากโรงเรียนออกไป แล้วครูในโรงเรียนมัวทำอะไรอยู่ทำไมไม่สอนให้เด็กรู้จักคิดให้เป็น

คำตอบคงเหมือนๆ กันคือ อบรมสั่งสอนอยู่เหมือนกัน แต่อาจจะน้อยเกินไป ที่น้อยเกินไปคงไม่ใช่ครูไม่เอาใจใส่ไม่อยากจะอบรมเด็ก แต่เป็นเพราะหากมีอบรมคุณธรรม จริยธรรม ฝึกให้เด็กคิดวิเคราะห์ หรืออบรมสั่งสอนเรื่องที่เด็กยังขาดองค์ประกอบความเป็นคนที่ดีแล้ว เนื้อหาวิชาการที่จำเป็นต้องใช้สอบโดยเฉพาะการทดสอบระดับชาติ หากสอนได้ไม่ถึงไหน

คะแนนสอบออกมาต่ำก็ยอมถูกตำหนิติเตียน ตั้งแต่ในระดับโรงเรียน ไปจนถึงระดับชาติ ประณามกันไม่จบสิ้น โดยมีได้ดูว่าเด็กที่เรียนได้คะแนนน้อย หรือได้คะแนนมาก ใครรู้ใครคิดเป็นมากกว่ากัน

ระบบการศึกษาที่ใช้ตัวเลขเป็นตัวชี้วัดคุณภาพ ส่งผลให้แต่ละโรงเรียนต้องเร่งระดมเพิ่มตัวเลขกันขนานใหญ่ ครอบครัวก็ส่งเสริมเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับลูกด้วยการเร่งรัดเรียนกวดวิชา ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนเข้ามหาวิทยาลัย

ชีวิตของเด็กจึงเต็มไปด้วยตัวเลข ตอนเด็กก็เป็นตัวเลขเกรดเฉลี่ย ยามโตขึ้นตัวเลขก็เปลี่ยนเป็นรายได้ ชีวิตจึงเต็มไปด้วยการคำนวณเป็นตัวเลขรายได้ มากกว่าคำนวณเป็นคุณภาพในการ "ให้" แก่สังคม

หากจะผ่าตัดการศึกษาไทย ควรผ่าตัดกันทั้งระบบ ทั้งในส่วนของโครงสร้างสังคมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยผู้คนในสังคมต้องเป็นแบบอย่างให้เด็ก ในเรื่องของการเรียนรู้ การใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา การคิดให้เป็น

แต่สังคมไทยในปัจจุบันคนมักคิดอะไรก่อนทำน้อยกว่าการทำอะไรตามกระแส เราจึงมักเห็นผู้คนในสังคมเฮลละโลทำนั่นทำนี่ หรือทำตามผู้นำเพียงไม่กี่คน โดยขาดสติว่าตนเองทำอะไร ทำแล้วเป็นประโยชน์กับส่วนรวมมากน้อยเพียงใด

สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่ทำอะไรตามใจชอบ แต่ขาดความรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้น

หากเป็นดังนี้ก็ไม่ถือว่าเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพราะไม่เคยเรียนที่จะรู้ว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ จึงยังไม่เป็นแบบอย่างให้กับเด็ก

ผู้ใหญ่ในสังคมควรทำตัวให้เป็นแบบอย่าง เพราะเด็กมักซึมซับพฤติกรรมของผู้ใหญ่ ได้ดีจากการดูการเห็นจนกลายเป็นความเคยชิน มากกว่าการสอนด้วยคำพูด โดยเฉพาะแนวความคิดที่จะ "ทำเพื่อชาติ" ที่เห็นพูดกันทุกวัน เช่น ต่อกันเพื่อชาติ ปลุกม็อบเพื่อชาติ หรือเมื่อวานเพิ่งจะด่ากันอยู่หยกๆ หรือประเภท "ผีไม่เผาเงาไม่เหยียบ" แต่วันนี้กลับกอดกัน

พฤติกรรมเหล่านี้ทำให้เด็กสับสนอยู่ไม่น้อยว่าผู้ใหญ่ในสังคมกำลังทำอะไรกันอยู่ อาจทำให้เข้าใจไปว่าเป็นพฤติกรรมธรรมดาที่พึงกระทำเพื่อความอยู่รอด หรือเพื่อชาติ? ซึ่งทำให้สังคมไทยมีผลผลิตที่ไม่ค่อยจะเป็นความหวังสักเท่าไร เพราะผู้ใหญ่ไม่เป็นแบบอย่าง

นอกจากพฤติกรรมของผู้คนในสังคมที่ต้องทบทวนแล้ว ในส่วนของการจัดการศึกษา ในโรงเรียนตราบใดที่ไม่อาจนำระบบคุณธรรม จริยธรรมมาใช้ในการบริหารและจัดการศึกษาได้ คุณภาพการศึกษาย่อมไม่เกิด

เพราะคนที่ขาดคุณธรรม จริยธรรม ย่อมนำระบบการเล่นพรรคเล่นพวก และเสริมสร้างนิสัยประจบสอพลอ หรือใช้ระบบนี้สร้างความแตกแยกขึ้นในองค์กรเพื่อให้ง่ายแก่การปกปิด มาใช้ในการบริหารงานมากกว่าที่จะสนับสนุนให้คนดี คนเก่ง มีขวัญและกำลังใจที่จะทำงานได้อย่างเต็มที่

เมื่อไม่เกิดความร่วมมือร่วมใจ หรือไม่ได้ใช้สติปัญญาร่วมกันในการจัดการศึกษาแล้ว คุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้นได้อย่างไร

ปัญหาของการศึกษาไทย อาจไม่ใช่เรื่องที่โรงเรียนขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงไม่จำเป็นต้องเริ่มด้วยการระดมซื้อคอมพิวเตอร์แจกให้โรงเรียนเป็นล้านๆ เครื่อง เพราะการมีหรือไม่มีคอมพิวเตอร์ ก็ไม่ได้หมายความว่าจะทำให้เด็กคิดเป็น

ดีไม่ดีการมีคอมพิวเตอร์ใช้โดยปราศจากการดูแลอย่างทั่วถึงกลับกลายเป็นดาบสองคมด้วยซ้ำ หรือบางทีการที่รัฐต้องเสียงบประมาณเพื่อซื้อคอมพิวเตอร์จำนวนมาก อาจไม่คุ้มกับเงินที่เสียไปจำนวนมากก็เป็นได้

ปัญหาของการจัดการศึกษาส่วนหนึ่งอยู่ที่สอนอย่างไรเด็กจึงจะคิดให้เป็น ซึ่งย่อมเกี่ยวกับวิธีการสอนของครู

ทำอย่างไรครูจะสอนด้วยความสบายอกสบายใจ ครูต้องไม่สอนมากจนเกินไป

สภาพในปัจจุบันคือ มีความเหลื่อมล้ำระหว่างครูแต่ละวิชา บางโรงเรียนมีครูบางสาขาวิชาน้อยเกิดไปไม่พอเพียง บางวิชาที่มีมากเกินไปจนความจำเป็น บางวิชาครูสอนหนักเครียดมาก ก็พากันลาออกตามโครงการที่รัฐเชิญชวนให้ออก พออยากให้ออกก็ออกได้ทันที แต่การจัดอัตรากำลังมาแทนที่ช้ามากไม่ทันการณ์

นอกจากนี้ ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับขวัญและกำลังใจของครู ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาไม่น้อย คือการส่งเสริมให้ครูมีขวัญและกำลังใจที่ดี ด้วยการส่งเสริมให้มีรายได้เพียงพอเพียง มีวิทยฐานะอันเหมาะสม

เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แม้ว่าจะมีกฎหมายที่เอื้อให้ครูสามารถเพิ่มพูนวิทยฐานะให้สูงขึ้นได้ แต่กฎเกณฑ์บางอย่างอาจไม่เอื้อที่จะทำให้ครูทำได้มากนัก

เช่น ผลงานทางวิชาการหรือนวัตกรรมที่ให้ครูส่งประกอบการขอเลื่อนวิทยฐานะ มีกติกากว่าที่เกินกำลังที่ครูจะทำได้ด้วยตนเอง เช่น การให้ทำรายงานการใช้นวัตกรรม 5 บท ที่มีลักษณะคล้ายๆ วิทยานิพนธ์

ครูส่วนหนึ่งที่ไม่ผ่านการเรียนระดับปริญญาโทสามารถทำได้น้อยมาก หรือหากจะทำก็ต้องไปผ่านกระบวนการอบรมที่จัดโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายเป็นเงินจำนวนไม่น้อย

หรืออาจต้องใช้วิธีลัดตามที่เป็นข่าวว่ามีการจ้างทำผลงานทางวิชาการ ยังไม่พบว่า เป็นจริงหรือไม่

หรือหากเป็นจริง ก็ยังไม่เห็นมีใครถูกลงโทษสักราย เป็นแค่ข่าวลือที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และความตกต่ำแก่วงการครู

หากกำหนดเกณฑ์ให้ครูทำโดยไม่ยุ่งยาก ทำในสิ่งที่ครูนำไปใช้สอนได้จริง มากกว่าวางกฎกติกาให้สูงเกินกว่าจะนำไปใช้ได้จริง หรืออย่างน้อยต้องคำนึงถึงผลงานของครูว่า ไม่ใช่วิทยานิพนธ์ที่จะนำไปขึ้นหิ้งบูชา กฎเกณฑ์กติกากการเลื่อนวิทยฐานะ น่าจะส่งเสริมให้ครูที่เขียนหนังสือไม่เก่ง แต่สามารถสร้างสื่อหรือนวัตกรรมที่จะนำไปใช้กับเด็กได้จริงๆ ทำให้ครูที่ตั้งใจสอนเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวางกฎเกณฑ์กติกาให้ครูทำได้จริงๆ และเหมาะสม ย่อมดีกว่าปล่อยให้ครูต้องมึนสับสนหลงหรือต้องลงทุนไปจ้างผู้อื่นทำ และไม่เปิดช่องว่างให้เกิดอาชีพหาผลประโยชน์ในแวดวงการศึกษา ซึ่งไม่เกิดผลดีแต่อย่างใด

ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทยที่ต้องผ่าตัด คงไม่ใช่การหาวิธีการที่ทำอย่างไรเด็กจะได้คะแนนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เพิ่มมากขึ้น แต่ปัญหาคือทำอย่างไรเด็กถึงจะมีคุณธรรม

และคงไม่ใช่วิธีการสร้างควมมีคุณธรรมกันที่เปลือก ด้วยการให้เขียนรายงานบันทึก การทำความดี ทุกครั้งที่พิจารณาความดีความชอบ ใครเขียนดีได้คะแนนมาก (เขียน กับทำจริงเป็นคนละเรื่อง)

ส่วนครูก็นับปลูกฝังคุณธรรมด้วยการให้เด็กบันทึกความดี กลายเป็นว่าทั้งเด็กทั้ง ผู้ใหญ่ต่างสร้างเปลือกของความดีที่ไม่ค่อยจะมีสาระเหมือนๆ กัน

งานการปฏิรูปการศึกษาจึงไม่ใช่เรื่องเล่นๆ และเล็กๆ ที่ใครก็สามารถทำได้ ช่วงที่ ผ่านมาแทบจำไม่ได้ว่ารัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการคนใดทำอะไรให้เป็นหน้าเป็นตา ของงานด้านการศึกษา จนกระทั่งนี่ก็ออกมา หากเป็นเรื่องนี้ต้องนึกถึงรัฐมนตรีคนนี้

งานด้านการศึกษาถือเป็นหน้าเป็นตาของรัฐบาลอยู่ไม่น้อย หากได้คนดีมีฝีมือมา กำกับดูแล ย่อมได้รับค่าขึ้นชมสรรเสริญ

แต่หากได้รัฐมนตรีซัดดาห์เพื่อก้าวไปสู่กระทรวงที่ใหญ่กว่านี้ หรือเป็นรัฐมนตรีนอก มิติที่ไม่เคยล่วงรู้ ไม่สนใจงานด้านการศึกษามาก่อนเลย รวมทั้งขาดวิสัยทัศน์ด้วย แล้ว ก็ยากที่การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้อย่างที่สังคมรอคอย